

Η άνοδος της κεντροδεξιάς στην Ευρώπη

και η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας

Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος

Με την εκλογή του Τόνι Μπλερ και των «Νέων Εργατικών» στη Βρετανία, πριν από δέκα περίπου χρόνια, 8 από τους 15 πρωθυπουργούς των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήκαν στο χώρο της κεντροαριστεράς. Το 2000 η κατάσταση ήταν ακόμη καλύτερη για την ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία. Έντεκα από τα 15 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν κεντροαριστερούς ή σοσιαλδημοκράτες πρωθυπουργούς. Σήμερα, η εικόνα έχει αντιστραφεί πλήρως. Από τις 15 χώρες της «παλαιάς Ευρώπης» μόλις 3 έχουν πλέον κεντροαριστερές κυβερνήσεις. Η εικόνα αυτή παραμένει αναλλοίωτη, ακόμη και αν εντάξει κανείς στο «κάδρο» τους εκλογικούς συσχετισμούς στις χώρες της καλούμενης «Νέας Ευρώπης»: από τα 12 νέα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μόλις 4 έχουν κεντροαριστερές κυβερνήσεις (η Βουλγαρία, η Ουγγαρία, η Λιθουανία και η Κύπρος), ενώ τα υπόλοιπα 8 έχουν κεντροδεξιές κυβερνήσεις.

Οι εκλογικές αναμετρήσεις, που διεξήχθησαν το τελευταίο χρονικό διάστημα σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, επιβεβαίωσαν την άνοδο των δυνάμεων της κεντροδεξιάς και την υποχώρηση των δυνάμεων της κεντροαριστεράς. Η νίκη του Σίλβιο Μπερλουσκόνι και του Κεντροδεξιού Συνασπισμού του οποίου ηγείται στην Ιταλία, στις εθνικές εκλογές που έγιναν τον Απρίλιο του 2008, αλλά και η νίκη που σημείωσε η ιταλική κεντροδεξιά στις δημοτικές εκλογές

Οι ηγέτες των χωρών-μελών της Ε.Ε. στην «οικογενειακή» φωτογραφία της Συνόδου Κορυφής (Ιούνιος '08). Από τους 27 ηγέτες οι 20 εκπροσωπούν την κεντροδεξιά και μόνο οι 7 τη σοσιαλδημοκρατία.

που ακολούθησαν πιστοποιούν του λόγου το αληθές. Ακόμη και στην περίπτωση της Ισπανίας, όπου οι δυνάμεις της κεντροαριστεράς κέρδισαν την εκλογική αντιπαράθεση, το Κεντροδεξιό Λαϊκό Κόμμα είδε την απήκυσή του στο εκλογικό σώμα να αυξάνεται σε ποσοστό 2,5%.

Η μεγάλη εκλογική νίκη του Συντηρητικού Κόμματος στις δημοτικές εκλογές που διενεργήθηκαν φέτος στην Αγγλία και στην Ουαλία, η οποία μάλιστα συνοδεύτηκε από την άλωση του δήμου του Λονδίνου και από την καθίζηση των ποσοστών του Εργατικού Κόμματος, αποδεικνύει πως ακόμη και σε χώρες, όπως η Βρετανία, όπου μέχρι σήμερα οι δυνάμεις της κεντροαριστεράς διατηρούσαν την πολιτική τους υπεροχή, σημειώνονται ανατροπές υπέρ της κεντροδεξιάς.

Το φαινόμενο αυτό της κεντροδεξιάς πολιτικής κυριαρχίας στις ευρωπαϊκές χώρες κάθε άλλο παρά τυχαίο είναι. Τα αίτιά του θα πρέπει να αναζητηθούν σε ένα συνδυασμό πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων. Η κυβερνητική κυριαρχία της κεντρο-

αριστεράς τη δεκαετία του '90, ευθύς αμέσως μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου το οποίο επισφράγισε την ήττα της στο ιδεολογικό επίπεδο, ήταν εν πολλοίς παράδοξη και σπηρίχθηκε, με αιχμή του δόρατος τις Η.Π.Α. του Κλίντον και τη Βρετανία του Μπλερ, στην κεντρώα στροφή της και στην υιοθέτηση μιας πολιτικής που ενσωμάτωνε την οικονομία της αγοράς, αλλά και άλλα στοιχεία του φιλελεύθερου προτάγματος. Απέναντί της, η ευρωπαϊκή κεντροδεξιά είτε διακατέχονταν από έναν άτεγκτο δογματικό νεοφιλελευθερισμό είτε από μια αμνηχανία που απέρρευε από το γεγονός ότι πολλά από τα ιδεολογικά της προτάγματα και τις προγραμματικές της πολιτικές τα οικειοποιούνταν οι δυνάμεις της κεντροαριστεράς.

Η προσπάθεια της κεντροαριστεράς να διαχειριστεί τις οικονομικές προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, εφαρμόζοντας ορισμένες από τις συνταγές του οικονομικού φιλελευθερισμού, την αποστέρησαν από το βασικό ιδεολογικό της στήριγμα που είναι το κοινωνικό κράτος, επέτειναν αντί να αμβλύνουν τις κοινωνικές ανισότητες στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών χωρών και την απομάκρυναν από τα παραδοσιακά συμμαχικά της κοινωνικά στρώματα, βυθίζοντάς την σε μια κρίση ταυτότητας, που είχε ως επακόλουθο την εκλογική της συρρίκνωση στα χρόνια που ακολούθησαν.

Την ίδια περίοδο, η ευρωπαϊκή κεντροδεξιά κατόρθωσε σταδιακά να απαγκιστρωθεί από τα νεοφιλελεύθερα ιδεολογήματα που μέχρι τότε κυριαρχούσαν στους κόλπους της, να στραφεί ξανά στις κοινωνικές πηγές της πολιτικής, της φιλοσοφίας που έδιναν έμφαση όχι μόνο στην ιδέα της ελευθερίας, αλλά και στις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, και να εμπλουτίσει το πρόγραμμά της με πολιτικές που απέβλεπαν σε ένα συνδυασμό της προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης με την εμπέδωση της κοινωνικής συνοχής. Αυτά, σε συνδυασμό με την ενσωμάτωση στον πολιτικό της λόγο και την προβολή προς τους πολίτες των παραδοσιακών αξιών της για τη σημασία της ασφάλειας και της ευταξίας, που ιδιαίτερα αποζητούν οι πολίτες σε καιρούς κοινωνικών ανακατατάξεων, αλλά και με τη διατύπωση ξεκάθαρων θέσεων για ζητήματα, όπως η μετανάστευση και η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας, τής έδωσαν τη δυνατότητα

